Русинськоє Національноє Сято 2019. Ruszin Nemzeti Ünnep

Fotó: Dr. Klamár Zoltán

На обкладцї:
Єго Преосященство Др. Атаназ Орос, єпископ Мішколцськуй Ґрекокатолицькуй Єпархії тримле Параклїс.
A borítón: a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye püspöke végzi a Parakliszt.

Сосполна інформаційна новинка Русинув Мадярщины • A magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja

РУСИНСЬКЫЙ СВІТ
RUSZIN VILÁG

рочник XVII. число 137., май – юній
XVII. évfolyam 137. szám, május – június 2019

Русинськоє Національноє Сято 2019.
Ruszin Nemzeti Ünnep 2019.

Русинськоє Національноє Сято 2019.

Майвеликый праздник – Русинськоє Національноє Сято, сёго рока одбыв ся у авлї Мішколцського Універзітета. Сято проходило пуд покровительством Др. Жолта Шемєна, замістителя премєр-міністера з вопросув національнуй політикы, релігії и націоналностюв.

Коло пувтысячы красно облеченых гостюв тримало се торжество у импозантнуй залї, де была можность стрітити и побесїдовати из старыма цімборами, сотрудниками, милов родинов. Прозвучали привітственї бесїды Ріхарда Тірчі, ведучого Главного Оддїла Офіса Премєр-міністера з вопросув конфесійных и національных капчань и Др. Яноша Ковача, главного новтароша уряда области Боршод-Абов-Земплин, у котрых они обратили ся до гостюв з содержателныма и кедвешныма словами.

Сято отворила Віра Ґіріц, національный посланик Русинув у Парламентї Мадярщины.

По отвореню Віктор Крамаренко, предсїдатель Вседержавного Русинського Самосправованя, подпредсїдателї Олґа Сілцер-Ликович и Янош Соноцькый передали лавреатам премію Антонія Годинкы 2019.

Обращеный до каждуй душі Паракліс тримав Єго Преосященство Др. Атаназ Орос, єпископ Мішколцькуй Ґрекокатолицькуй Єпархії. У кунцёви службы прозвучали сятї слова молитвы на церькувно-славянськум языкови из уст членув общины, перебывавшых у возвышенуй наладї.

Завершалным акордом став концерт Заслуженого Академичного Пудкарпатського Народного Хора, котрый представив запаленї танцї, народнї співанкы и пруйшов пуд бурнї овациї и нескончаємі аплавзы. И дуже хоче ся подяковати Наталії Петїй-Потапчук, умілському руководителю и главному дірігенту колектива, ушыткым співакам, танцошам и музыкантам.

Окремой дякованя за зучастненя в орґанізації и пудготовцї проведеня Русинського Національного Сята Марії Соноцькуй, предсїдателёви Мішколцського РНС и области Боршод-Абов-Земплин, предсїдателям містных РНС и їх сотрудникам. Также велика подяка нашым молодым ведучым, Аннї Медвідь и Ґрейтї Томазі, котрі конферовали сято на мадярськум и русинськум языкох.

Пуд час сяточного обіда стало очевидным, якым читавым числом зойшли ся гостї на сесь праздник. Приятнї, давно чеканї стрічі, весела налада заповнили залу ресторана універзітета. Пуд час бесїд, за смачным обідом, звучали інтересні и содержателнї думкы, думаня, ибо коло сяткованя представителям національнуй сполности дуже важныма суть їднешнёсть и будучность.

Прощали ся гостї єден из другым, из Мішколцём у чеканю стрітити ся ищи раз у майскоршый час.

Віктор Ґіріц

Бесїда Ріхарда Тірчі, ведучого Главного Оддїла Офіса Премєр-міністера з вопросув конфесійных и національных капчань

Честована Панї посланик, Честованый Пан предсїдатель, Честованї Панове новтарош, проректор! Честованї Панїї и Панове! Дорогі русинські цімборове!

Про мене велика честь, же єм притомный на сёму файному сятї, и я хочу попривітствовати вас од имени Офіса Премєр-міністера!

У нас глубоко жыє чуство національного ідентітета, честованя и вірности своим предкам и выхованя дїти у національных традіціёх. Се принадлежность и прикапчаность ку культурным цїнностям и вірі, котрі суть заруков нашого горазду у світови ґлобалных політичных інтересув и інтріґ, войн и асімілаційных стремінь.

Вєдно з великов ролёв родины, рахуєме рішавучов и ролю церьковли у жывотї малых общин на фонї усвідоменя властного ідентітета, котрый зъєдинать їх силов маґнета. Се ся тыче и про такі національнї сполности, котрі ниґда не были окремов державов, вадь не мали автономії. Такый народ – Русины. У вшелиякый історичный час называли ся по вшелиякому: (Рутены, Угроросы, Карпаторосы), што уже доказує, же Русины усе были окремым народом. У булшости они компактно бывавуть у Карпатськум басенї, айбо, правда, у мало меншуй кулькости жыють на Полякох, на Словакох, на Чехох, Мадярох, в Румынії, Сербії и Горватії у майвосточных районох. Їх одличность тото, же Русины тримлють ся ґрекокатолицькуй віры, а історичной самосознаня и язык, на котрум говорять, майдавнїй славянськый язык.

Перві ґрупы Русинув зачали прибывати з бока Литвы ищи у період королювства Жіґмонда и їх центером став Мукачовськый монастырь на Чер-

нечуй горі. По вугнанёви турецькых завоёвникув на Пудкарпатя привандровали нові обывателї, меже котрыма у XVII. столїтю была роспространена ґрекокатолицька віра. Пуд час королювства Марії Терезії Мукачовська єпархія была надїлена каноничныма правами, йся подія у наш час одмічать ся ги сято. Не позеравучы на сякый ґестуш Двора, геройськый народ Раковція (Gens Fidelissima) лишыв ся вірным мадярськуй отцюзнинї навхтема. Великый Князь так и писав у своїх споминкох:„ Як лем вістка за муй приход досягнула гатарув Мукачовськуй домінії, не мож собі представити, из яков радостёв и вірностёв народ стрімив ку мнї.... Сї люде из жонами, дїтьми на рукох, великым числом стояли коло путя и, замерьковавшы мене, падали на колїна, мечучы на ся хрестом за руськым сокташом. Указувучы свою вірность, люде застачили нас провіантом, а пак, загнавшы дїти и жоны дому, стали у шоры войська и булше го не лишали.. сым доказовучы, же зо мнов хотять жыти, вадь умерти”.

Зато 22. мая быв выбраный мадярськыма Русинами своим Національным Сятом, ибо ипен у сесь день 1703. рока Томаш Есе закликав на битку Русинув у Береґсасї.

Русины воёвали на боцї Мадярув и пуд час ослободителнуй войны 1848.-1849. рокув.

За цїлї столїтя мадярськый ґрекокатолицькый ідентітет сяк посилив ся, же 1868. рока на стрічі у Гайдудороґови Русины сяк повіли: „Мы Мадяры и до скончења вікув такыма и хочеме лишыти ся”. Сякоє рішеня осложняло тото, же території, на котрых прожывали Русины, по войнох прикапчовали до вшелиякых держав. Из приходом совєтського войська 1944. рока русинськый язык быв заказаный, як и ґрекокатолицька віра.

Богужаль, днешня Украина не вызнає Русинув ги окремый народ. Не так давно прийнятый закон за язык лем ускладнив положеня завто, же примусив хосновати украинськый язык всяды, окрем пріватного бесїдованя и церькувных обрядув. Се серіозно тыче ся не лем Русинув, айбо и другых національностюв, у тому числї и мадярськуй.

Русины, бывавучі у Мадярщинї, представлявуть собов самостойный народ из своим властным ідентітетом. Подля послїднёго списованя обывательства у Мадярщинї жыє 3882 Русинув. Наш Уряд робить ушытко, жебы пудпоровати и змуцнёвати сей народ.

Державноє пудпорованя выросло од 2010. рока на 225%. 2019. рока державноє пудпорованя раховало майже 285 міліонув форінтув. Из сёго цїлёві фінансы – коло 15,5 міліонув форінтув. Напримір, умілство (изготовленя мозаикы у Маріяповчі), вошколованя (выданя учебникув, купованя выдань на материнськум языкови), култура (зобраня русинських народных співанок, купованя музейных експонатув, застаченя Научного Центера), віра (фунґованя Ґрекокатолицького Центера у Дебреценї, установленя креста сперед каплиці у Ґестерейдї) и наладжованя падлаша у резіденції Вседержавного Русинського Самосправованя).

Файным приміром сполнуй роботы Уряда и Русинув годно служыти отвореня и осяченя 26. апріля сёго рока Ґрекокатолицького Русинського Центера у Дебреценї-Йовша, будованя котрого Уряд пудпоровав сумов 39 міліонув форінтув, окрем того на фунґованя – 5 міліонув и 4 міліонув на зарядженя Изглядователного Центера. Деревляный крест и герб, котрі прикрашавуть фаєрмур Центера, были осяченї Сятым Отцём, коли представителї русинськуй сполности были удостоєнї авдієнції из Папов Римським. Надієме ся, же ся нова хыжа буде духовным и сполочным Центером Русинув.

Днеська у Мадярщинї каждый сміло годен признати свою національность. Уряд рахує національнї общины своїм повноправным партнером и пудпорує їх, знавучы, же сякым кіпом общество стає богатшым и маймуцным у свому ідентітетї и принадлежности до европськуй сполности.

Поєднї уже звыкли переиначовати понятя, айбо мы знаєме, же многобочна Европа не истотожнює себе из тов ґлобалнов ідеёв, котра из помочов незаконнуй міґрації, хоче змыти культурнї гатары и особости національностюв, історично жыючых на сых територіёх.

Національноє сято – се не лем споминкы и екскурс у історичну минулость, айбо и признаня тых, котрі не знавучы фарадшаґа, не жалївучы себе и, осознавучы важность своюй місії, модерныма методами боювуть за продовженя рода нашого. За йсе їм велика подяка!

Файного ушыткым празднованя, жадаву надалшых успіхув у роботї на благо русинськуй общины!

Най вас Бог благословить!

Дякуву за позур.

Товмачила: Ірина Скіба
Фото Др. Золтана Кламара

Привітствена бесїда Др. Яноша Ковача, главного новтароша уряда области Боршод-Абов-Земплин

Ваше Преосященство, Пане предсїдатель, Панї посланик, Пане ведучый Главного оддїла!

Честованї Панїї и Панове!

Довольте ми од имени Самосправованя реґіона Боршод-Абов-Земплин и од себе лично поприв'тствовати участникув и гостюв Русинського Національного сята!

„Gens fidelissima" – майпреданый народ, сяк характерізовав у свуй час Ференц Раковцій II., Великый Князь куруцув, у котрого у войскови у єднум шорови из Мадярами од первого и до послїднёго дня били ся воякы русинського происходженя. Зато се важно выдїлити, ибо мадярські Русины вубрали дату свого Національного Сята ипен 22. мая, коли Томаш Есе, по Тарпі и Варіёві и у Береґсасї голосив за зачаток збуреня, а меже зобравшых ся из ушыткого відика войська зучастнили ся Русины у великуй кулькости.

Капчаня Русинув и фамілії Раковція зачали ся ищи переже. Ищи пуд час турецькых войн родина Раковція, сама происходженём из Фелшёвадасі, из невіроятнов скоростёв пудняла ся меже другых немешув и через даскулько столїть стала майвплывнов у Вышнюй Мадярщинї.

Вечшына маєткув фамілії находили ся у районох Абова, Земплина, Шароша у історичнуй Мадярщинї, у горох Попрада и Мараморошa, и ипен туй, у Карпатох и долинох рік, прожывали Русины. Дякувучы сым десяткам, а даґде и стовкам рокув, капчаням, сформовали ся довірнї одношеня меже фамілiёв Раковція и Русинами, котрі на тот час занимали ся, на самый перед, лїсным ґаздувством, скотоводством, и из сым скапчаным промыслом. Позад природных условій земледїлство было менше характерным, ги у Мадярув. Уже у тотї часы зачало ся перестягованя Русинув на обыстя, попустошенї пуд час Туркув.

Судячы из захранившых ся відомостёх, из 161 русинськых, вадь такых, де прожывали Русины, поселень Мукачовськуй и Чинадёвськуй доміній, из каждого были доброволцї у войську куруцув Ференца Раковція II. На самый перед се ся стало, дякувучы многолїтнїм, прошедшым через многі ґенерації, цімборськым одношеням меже русинськым народом и фамілiёв Великого Князя. У свуй час Великый Князь дуже много повідав за сесь народ, сякым кіпом и учинив Русинув майизвістныма меже другыма народами. Многотысячноє русинськоє войськo своёв кровлёв довело вірность и преданость свому правителёви и державі. Мы ниґда не забудеме Стефана Бецу, котрый вєдно из своим „ґубашным", ги го кликали, войськом, што было росквартелёваной в Ужанськуй долинї, ослободив Унґвар, а по пувручнуй обсадї узяв и замок. Мы ниґда не забудеме, як Ференц Раковцій II. 1711. рока направив ся на Полякы просити помуч за гатарами на продовженя ослободителнуй борьбы, дуже душевно попрощав ся у Завадцї из державов и народом. Подля записув кроникарюв, клякнув, поцїловав землю и заплакав, а пуднявшы ся на ногы, узяв мало землї у руку и повів: „Сесю землю я беру из собов. Се буде про мене другым молитвеником. Коло нєї буду молити ся и просити Всевышнёго благословити сесю землю, котру теперь лишаву. Годно быти, же уже булше не увиджу свою родну Отцюзнину. Айбо вы, муй вірный народ, будете жыти, из сюй земли будете жывити ся, так же, будьте и надале такі добрі и вірнї юй, як и дотеперь".

Плачучы, Русины из церькувныма завісами одпровадили Князя до Верецького перелаза и до полського гатара. Там они клякнули на колїна, молили ся и співали церькувнї співанкы доты, докідь могли видїти Великого Князя. Се мы ниґда не забудеме, як и Русины не забудуть Ференца Раковція II.

Честованї Панїї и Панове!

По масштабнум перестяґованю по татарськуй інвазії Русины и Мадяры жыли у мирови и спокою. По вшелиякых переломох и буркох XX. столїтя, по перемінї державных ґатарув, доста лем спомнянути Тріанонськый мирный діктат, наш національный траур, котрый поклав и мадярськый и русинськый народы перед великыма искушками. Наші народы много настрадали ся позад свого происходженя и віры, айбо се лем змуцнило нашоє многовіковоє цімборство. И на знак сёго Мадярщина рахує Русинув окремов самостойнов національностёв, дала їм ушыткых прав, як и поєдным другым народам, історично прожывавучым на теріторії днешнюй Мадярщины.

Подля статістичных данїх, булшость Русинув бывать у Будапештї и регіонох Саболч-Сатмар-Береґ и Боршод-Абов-Земплин. Русинськый язык, як жывый, бесїдливый, хоснувуть у двох поселенёх, росположеных у сїх двох регіонох – Комловщї и Мучоню. Русины, ги корінноє обывательство, жыють и у многых невеликых земплинськых поселенёх. Хоснувучы можности, закріпленї законом, у 20-тёх поселенёх были создані національнї самосправованя, а на їх основі – регіоналнї самосправованя. Нашой сотрудництво дуже доброє, стараєме ся помагати їм по мірі можностюв.

Честованї Панїї и Панове!

Днешнїй день, се день сяткованя и споминок. Спомнянеме минулый час, столїтя, прожытї у мирі и порозуміню, нашу сполну історію, и русинство у Мадярщинї. Мы годнї зачеряти частку культуры, жыючых и доднесь традіцій и віры, што так характернї суть про Русинув. Ищи єм хотїв, хоснувучы таку можность, поздравити ушыткых лавреатув.

И на конець, хотїв бы єм выповісти заключну гадку: чув єм єден выслов од єдного філолоґа, старшого чоловіка: „У світї ушытко єдиной, а єдиной зато, же цїлоє”.

У моюм похопленю,

Князь Ференц Раковцій II. и його облюбеный русинськый народ – се єдно цїлоє.

Русинство и його глубока віра – се єдно цїлоє.

Русинство и його преданость – се єдно цїлоє.

Дякуву за позур! Далшого вам приятного дня!

Фото Др. Золтана Кламара
Товмачила: Ірина Скіба

Отвореня сята - Віра Ґіріц, Національный посланик Русинув у Парламентї Мадярщины

Честованый пан ведучый Главного оддїла,
Честованый пан главный новтарош,
Панїї и панове!
Дорогі цімборове!

Парламент Мадярщины голосив 2019 роком Ференца Раковція II. Днешнёє сято ищи и зато особеной, же його заснованя злученой из народнов ослободителнов борьбов пуд предводительством Великого Князя.

Сёго рока восены пройдуть выборы депутатув до національных самосправовань. Самосправованя и цівілнї орґанізації у своюй булшости активнов роботов досягнули великых значимых успіхув по змуцненю національнуй самосвідомости, захраненю нашых культурных цїнностюв, ґрекокатолицькуй віры за пудпорованя мадярського Уряда.

Айбо подаякі самосправованя сперед выборув сплять сном Сплячуй красавиці, у котрум они видять, як фалшывыма обіцянками будуть дурити выборцюв тым, же кедь побідять на выборох, та тогды они поросподавуть маєток інстітуцій ВРС, саму будовлю офіса ВРС на улиці Дёрмот, а грошї роздїлять меже самосправованями, пак ищи будуть заганяти даякі грошї самосправованям из буджета ВРС поверьх їх пудпорованя. При сёму добрі знавучы, же продаж офіса є незаконный, а помуч самосправованям из централного буджета неосуществима, зато же она є цїлёва. Сякі стрімленя наша русинська сполность уже одклонила четырираз, а дїленя на „куруцув и лабанцув”, котроє сопроводило ся недопустимыма оскорбенями єден другого, осудила. Такі провбы у 2002, 2006, 2010 и 2014 рокох потерпіли фіаско.

Наша русинська сполность пруйшла за послїднёй десятьлїтя через дуже значимый розвуй, змуцнила ся, и у будучности буде усиловно дїяти на полю досїганя повнуй культурнуй автономії. Завтра одбудуть ся выборы до Европського Парламента, и я прошу Вас быти ги все активныма и голосовати по совісти.

Позад ушыткого повідженого Русинськоє Національноє Сято 2019. рока голошу отвореным.

Фото Др. Золтана Кламара

Лавреаты премії Антонія Годинкы 2019.

Йожеф Мудра

Зачав своє дїятельство из сотрудництва з новообразованым Русинськым Националным Самосправованём Дунауйвароша, потому пак ги вубраный депутат, а у актуалному циклови ги предсїдатель Самосправованя. Йожеф Мудра дуклав много усилень, жебы мадярські Русины происходженём из Сївера Мадярщины, из Востока, Будапешта вадь з иных містох, бывавучы у сюм пятьдесяттысячнум варошови, годнї были зобрати ся довєдна, зачати дїятельство у сферї захраненя националных традіцій и культуры.

Подобный примір провказав Йожеф Мудра и тогды, як помагав при орґанізації ґрекокатолицькуй сполности, у купованю будовлї, пак коло нєї будованю каплиці. У днешнїй час активно помагать у будованю новуй церьковли, як мануалнов роботов, так и матеріално. Уже 10 рокув пудпорує и орґанізує кажду ярь Отпуст вірникув у Маріяповчі, а восены Русинськый Отпуст у Шайовпалфолї.

о. Ласлов Трешчула

Родив ся на Пудкарпатю у поселеню Чепа 2. юнія 1974. рока. 2001. рока быв высяченый на сященика, служыв у Матіфолві, Корачонїфолві, у Фанчикові и Філкегазї. Перед посяченём женив ся на Дёндії Пап. Вєдно из жонов воспитувуть трёх дїточок. Пуд його духовнов опіков суть ґрекокатолицькі сполности Філкегазы и Палгазы.

о. Ласлов Трещула – активно ся зучастнює у міроприятёх, проводимых Русинськым Националным Самосправованём реґіона Боршод-Абов-Земплин, сяткованьДнюв памняти Ференца Раковція II. у Шарошпотокови, Русинського Отпуста у Шайовпалфолї. Говорить по русинськы на уровню материнського языка, усе из радостёв помагать товмачити при нагодї у роботї самосправованя. Вшелияко испомагать у наладжованю файных капчань мадярськых Русинув из их пудкарпатськыма братами.

Русинськый ансамбл співанкы Вамошуйфолу

За результатами выборув 2010. рока у Вамошуйфолї было создано Русинськоє Самосправованя. При проведеню міроприять по захраненю националных традіцій, орґанізаторы звыкли кликати из Комловшкы бетлегемешув, школашув и містный Русинськый националный ансамбл співанкы.

На ушыткых міроприятёх звыкла быти така файна налада и настрой, же возник вопрос за орґанізацію властного умілського колектива. У децембрі 2012. рока на Днёх захраненя традіцій и культуры первый раз выступив Русинськый ансамбл співанкы Вамошуйфолу из 7 особ. Меже участникув ансамбла были и 17-ручнї студенты, и их бабкы, они старателно готовили ся до выступув и давали концерты 2-3 раз на рук, на Днёх Русинськуй Культуры вадь у проґрамі про пензіяшув и другых.

Пак быв выступ и на Днёви Русинув у Комловщї а 2015. рока у Вамошуйфолї, у проґрамі памняти погиблых воякув у Світовуй войнї, участникы ансамбла заспівали и катунські співанкы.

Особым быв тот факт, же у керетох стрічі поселень подовж Вамоша, як у Словакії, так и у поселенёх Мадярщины, ансамбл представляв Русинув Вамошуйфолу.

Роспростершы крыла, ансамбл дустав 2016. рока покликаня у Еделейнь на дни честованя ґрекокатолицькых фамілій, пак у децембрі еделейнські Русины ищи раз покликали їх на общоє міроприятя. Участникы ансамбла активно прикапчали ся до захраненя русинськых традіцій. Даскулько раз на рук орґанізовувуть презентації русинськых страв, выставкы, на котрых указувуть ручнуй роботы націоналноє шатя, обрусы, ручникы, котрі дустали од русинськых фамілій. Теперь уже ансамбл має можность зучастнити ся у майизвістных стрічох співавучых ансамблув. Напримір, не єден раз, довєдна из Мучонськым, Комловшськым русинськыма ансамблами сповняли співанку «Червена Ружа».

Русинськый ансамбл співанкы Вамошуйфолу выступав у Шарошпотокови на міроприятю по случаю 20. лїтя Русинського Самосправованя 8. септембра 2018 рока, пак у тот же день у Ратцї на XXV. Націоналнум Фестивалї Меншын.

Товмачила: Ірина Скіба
Фото Др. Золтана Кламара

Чудотворна Троиця, всепроникавуча Душа Божа

Сято Троиці приходить на 50 день по Великодню. Оно пудтверджує обіцяня воскресшого Христа и чуства всепроникавучуй любови Отця.

Што прочуствовав чоловік? Всеобємлющу любов Господа. Сятый Томаш Аквінськый у XIII. столїтю, у церькувнум ученю за состраданя повів слїдувучоє: состраданя має природну основу. Природа – се реалность, се то, што мы можеме пасивно роспозїровати, чуствовати. Видимый світ прекрасный, а переже невидимый нами світ – осліпително чудесный. Величезна гора не є величезным монолітом, се образованя из множеством пудземных ходув и яскынь, котрі вода изробила споєныма. Удну кипить жывот, жывот, котрый є незримый про нас. Вода, котра вуходить из земного внутра, дає жывот ростинам, звірям, людям. Яскынї, котрі ся образувуть, давуть приют жывым истнотам. А выпадавучі дождї восполнявуть жывотнї ресурсы природы.

Тїло чоловіка жадать прилива сил и помилованя. Тїло чоловіка состоить не лем из кусток, мускулув и тетив, а йсе и обєкт вожделеня Божуй Благодати. Оно роскрывать ся при помочи Благодати и стає блаженым через слова и вчинкы чоловіка. Послїдователї Христа через свої думкы и вчинкы ставуть йому подобныма. Жаданя познати Господа сопроводжає їх через ушыток жывот и проявлять ся у гімнох, вершох и піснопініёх.

Мож почуствовати Душу Божу у верші Даніела Берженія „Мольба”

„Бог, Котрого не затмить геній мудреця
Лем таинственоє чуство душі вожделяя надїє ся,
Твоє бытя, ги світячоє Сонце,
Айбо вочі наші у нёго не позеравуть.”

Тайна душі, обіцяный дар Христа, котрый ушыткых напоить из кладезя жывотных рішень. Вун наповнив нас, очищавучы од нечисти нашу душу.

Росходячый ся на ушыткых Дух Божый най изробить можным добрі дїяня, пудтвердженя Віры и восхваленя Господа!

о. Янош Мігаль Соноцькый
Товмачила: Ірина Скіба

122 родный день професора Александера Фединця

Професор Фединец – гордость края, державы. Шонї-бачі – гордость Отцюзнины. У нашуй фамілії його кликали просто и мило: Шонї, Шонї-бачі. У многых фамілиёх Фединцюв новонародженым давали имня Александер, Александра – на честь професора, Шонї-бачія. Не кажучи уже и за вто, же многі пушли по його путёви – вубрали свуй фах, стали дохторами. Ушыткі троє дїти професора пушли по пути свого няня. У професора было много ученикув. Їх имена извістнї не лем у краю, у державі, айбо и за гатарами. Се и Юлій Боршош, Іван Коршинськый, Степан Біляк, Михаил Василинец....

Професора из Ужгорода Малораківчане чекали, по особому ладили ся. Выпозїровали гелікоптер, стрічали из квітём. Александер Василёвич часто навщивляв родноє село, обы прийти на груб матері, котра лишыла сесь світ у 40-ручнум віці од запаленя плюц. Лишыв ся напувсирохманом у 20 рокув. Ставшы дохтором, Александер Фединец боёвав за каждый жывот до кунця. Казали, же хворі из родного села мали преференції – професор принимав їх позад шором. Як лем узнавав, же кось прийшов из Малого Раковця до нёго, нараз одкладав ушыткі дїла и йшов на стрічу.

Моя баба Марія казала, же 1947. рока у нєї на нозї появила ся „рожа”. Чым лем не лїковала, нич не помагало. Пушла до Мукачова, де робив ї родак. А дохторы розвели руками: „Туй нич не мож изробити. Треба одрізати ногу”. Хвора просила ся до Фединця. А тотї одповіли: „Тадь Фединец не є Бог”. Та Всевышнїй рішыв иншак. Незадовго у палатї Марії появив ся Александер Василёвич. Попозерав ї и повів: „Моріко, дуже добрі, же не дали-сьте ногу одрізати”. Через тыждень нога стала намного лїпше, и Марія уже мала силу робити на ґаздувстві, котроє лишыла на малых дїти.

Муй няньо, будучы в Ужгородї, фурт заходив навщивити Александера Василёвича. Приносив скромнї дарчикы – сыр, брынзу, грибы, сливлянку... Професор дуже быв радый, каждый раз пудчерковав, же майсмачноє, се родноє. Вун усе інтересовався селом, людьми, родинов, пацієнтами.

За Александера Фединця и його родостром мож писати книгы. Його біоґрафія наповнена подїями, вартыма позура. Юбілеї славного професора ищи за його жывота одзначали ся шыроко и навелико. Хоть вун и не быв прихылником помпезностюв. Єдноселчане глубоко честувуть памнять за Великого професора.

Нараз по його смерти на засїданю Малораковецькуй селськуй рады было рішено именовати улицю, де родив ся и вурус Александер Фединец, його имнём. А на честь 105-ручниці од дня його роженя, на ініціативу родины и предсїдателя містнуй селськуй рады, коло входа до амбулаторії общуй практикы сімейнуй медицины наладили меморіалну таблу Александерови Фединцёви.

Тетяна Грицищук

Юбілей Валерія Падяка

13. юнія одмітив 60-лїтнїй юбілей познатый русинськый літературознатель, бібліоґраф и издатель Валерій Падяк. Ужгородськый родак вуходив середню школу и університет у родному вароші. Одробив даскулько рокув учителём, пак редіґовав школнї учебникы про національнї меншыны в ужгородськум філіалї кієвського выдавательства. Нараз по роспадови Совєтського Союза отворено зачав пропаґовати право Русинув на властный ідентітет и розвуй русинськуй культуры. Русинськый читатель познає юбіланта по його публикаціям з історії русинськуй літературы на самый перед другуй половкы XIX століття. За послїднї два десятьлїтя у його выдавництві вуйшло читавым числом ключовых русинськых книг нашых майпознатых авторув, меже котрыма и Іштван Удварі („Образчикы з історії пудкарпатськых Русинув”, 2000). Ипен дякувучы його робутному характерови и научнуй компетенції русинськый читатель дознав ся много нового из области русиністикы и русинського красного умілства минулости и днешнёсти. Жебы реалізовати свуй творчый потенціал научника мушеный быв глядати можности за гатарами Пудкарпатя. Юбілей стрічать у Пряшовськум університетї, де послїднї рокы успішно пудготовлять будучых фахманув-русиністув.

Од имени нашых читателюв редакція „Русинського Світа” жадать про юбіланта муцного здоровля и новых успішных изглядовань у научнуй сфері!

На многая и благая лїта!

Памняти Йоланы (Йолікы) Стрінскі

21. апріля 2019. рока по довгуй хворотї, котру вудержала из великым терпінём, назад вернула Создателёви свою душу Йолана Ліґетіни-Стрінскі, про ушыткых Йоліка.

Йолана Стрінскі родила ся 1. апріля 1935. рока. Вошколованя дустала в Ужгородськум Музыкалнум Училищу по класови фортепіана. Тридцять сїм рокув одробила у Мукачовськуй музыкалнуй школї педаґоґом. По переберанню до Будапешта Йоліка активно прикапчала ся до дїятельства русинськуй сполности, она была участником Русинського Музыкалного Ансамбла, членом клуба „Рускыня”. Была єднов из основателюв Общества Русинськуй Інтеліґенції имени Антонія Годинкы, довгі рокы была у нюм на довжности секретаря.

2009. рока Йолана Стрінскі за значнї досягненя у сфері русинськуй культуры, традіцій, материнського языка и ґрекокатолицькуй віры была удостоєна премії Антонія Годинкы. Йоліка была прекрасным соорґанізатором многых міроприять и праздникув, захранявучых ґрекокатолицькі традіції. Все была файнов ґаздынёв, котра из радостёв дїлила ся из ушыткыма інтересантами меже молодежов своима кулінарныма секретами.

Безжалостный час забрав Йоліку из нашуй сполности, ї страту мы будеме чуствовати, а у нашых душох обстане ся боляча рана за нёв.

Вічная памнять!
Блаженый покуй!

Май

11: Русинські Націоналнї Самосправованя Вамошуйфолу и Толчвы потримали уже VI. за шором міроприятя пуд тітулом „Назад до корінюв”, націленой на захраненя културных традіцій, културнуй дїдузнины и на презентацію націоналнуй ґастрономії. На міроприятю были „воскресенї” многі русинські сокташі, націоналнї їдла и тїста, меже котрых достойноє місто зайняли лапчанка и хлїбный ланґош, котрі были спеченї у пецови.

11: „Я покляв ся, же буду вірный своюй клятві, и буду слїдовати тому, што Ты росказав” (п. 119). У Кечкемейтї, у Ціфрапалотї, Медіацентрум Дебрецен Кфт. презентовав філм пуд тітулом „Пудкарпатські мученикы”. Се філм за мученицьку судьбу ґрекокатолицькых сященикув, перед демонстраціёв котрого была отворена выставка „Дїдузнина ґрекокатолицького сященика-мученика Яноша Чейпеша. Режісер філма Ференц Войтко, главный покровитель Фюлёп Кочіш, митрополіт Гайдудорорґськуй Главнуй Єпархії, а также покровителї: Др. Атаназ Орос, єпископ Мішколцськуй Ґрекокатолицькуй Єпархії, Абел Сочка, єпископ Нїредьгазськуй Ґрекокатолицькуй Єпархії. Презентація філма пруйшла пуд патронатом Др. Корнела Мака, замістителя мера Кечкемейта и Др. Дюла Томаш Себерейни, доцента інститута. Організація міроприятя у Кечкемейтї одбыла ся пуд руководством сященика ґрекокатолицькуй єпархії Кечкемейта о. Ласлова Фечака.

21: У кінотеатрі Уранія одбыло ся передаваня премії Pro Cultura Minoritatum Hungarie 2019. Премію вручили др. Жолт Шемєн, замістител Премєр міністера з вопросув націоналнуй політикы, релігії и націоналности и др. Мікловш Шолтейс, ответственый секретарь з вопросув конфесійных и націоналных капчань Офіса Премєр-міністера.

Дуже сьме радї и гордї, што лавреатом Премії став Мігаль Базіл Теленко, предсїдатель Русинського Націоналного Самосправованя Дебрецена. Базіл – научный сполупрацовник Дебреценського Універзітета, котрый родив ся у ґрекокатолицькуй родинї. Фахман по етноґрафії, пак дустав званя доктора. Занимать ся изглядованями у области ґрекокатолицькых конфесійных вопросув, народознавством на сїверо-востоку Мадярщины. Реґуларно публикує свої роботы, держыть бесїды на научных конференціёх, вносить неоцїнимый вклад у розвой історії Русинув Мадярщины. Поздоровляєме из наградов и надале жадаєме успіхув у роботї!

23-24: В Берегсасї у Пудкарпатськум Мадярськум Інститутї имени Ференца Раковція II. одбыла ся меженародна научна конференція „Еміл Балецькый – языкознатель, писатель, педаґоґ“ на честь столїтя од роженя познатого мадярського славісты, русинського літератора. Меже докладами были и выступы Др. Маріанны Лявинец-Угрин „Нові сторонкы біоґрафії Еміла Балецького”, Др. Маріанны Лявинец „Рання лірика Е. Балецького” и діректора Русинського Научно-излядователного Інститута Др. Михаила Капраля пуд тітулом „Час надій и очалованости русинськуй інтеліґенції: ищи єден раз ку тайнам біоґрафії Еміла Балецького“.

29. Бібліотека Русинув Мадярщины имени Іштвана Удварія у будовлї Вседержавного Русинського Самосправованя тримала міроприятя пуд тітулом „Стріча из Володимиром Новаком”. Отворила міроприятя ведуча бібліотекы Ілдіко Надош-Полянскіни. З жывотом, умілськым дїятельством поета и писателя ознакомв гостюв діректор Русинського Изглядователного Інститута имени Антонія Годинкы Др. Михаил Капраль. Предсїдатель Русинського Націоналного Самосправованя XVI. района Др. Олґа Повч дуже інтересно повідала за жывот поета, познакомила читателюв из біоґрафічныма вершами автора, дуже душевно зачитала поєднї з ных. Дуже содержателно доповнила выступы Предсїдатель Столичного Русинського Самоправованя Др. Маріанна Лявинец, котра также задекламовала даскулько вершув поета. Дякуєме за таку інтересну и хосенну стрічу!

Юній

7. Пудкарпатськый Союз, котрому исповнило ся 30. рокув, потримав у Балатонфёлдварі конференцію на тему „Пудкарпатя у подіёх первуй четвертины XXI. столїтя, авадь што ся стало у послїднї 20. рокув и што мож чекати у слїдувучі 10?”. Быв демонстрованый документалный філм, прозвучали бесїды познатых научникув и політичных дїятелюв. Из повнов проґрамов конференції мож ознакомити ся на сайтї: www.karpataljai.com

8. Русинськоє Націоналноє Самосправованя Вамошуйфолу довєдна з Самосправованём Вамошуйфолу уже четвертый раз потримало Націоналну Стрічу Хорув. У проґрамі прозвучали выступленя нїмецькых и словацькых колективув. Русинув представляв Мучонськый Народный Хор „Червена Ружа”, Комловшськый Русинськый Націоналный Хор и Русинськый Хор из Вамошуйфолу. Прекраснї выступы колективув прикрасив прибывшый из Чинадёва (Пудкарпатя) дїточый русинськый народ-

ный ансамбл „Бабчина Співаночка” пуд руководством Олґы Прокоп. Своёв притомностём мироприятя удостоїв Єго Преосященство Др. Атаназ Орос, єпископ Мішколцськуй Ґрекокатолицькуй Єпархії.

10: В Чанчунськум універзітеті (Китай) одбыла ся научна конференція „Русины и русинськый язык у днешнюм світї“. Меже участниками были и два представителї мадярськуй научнуй сполности. Были прочитанї бесїды Др. Валентины Вейґварі, доцента Пейчського універзітета „Дїятельство русинського націоналного самосправованя у вароші Пейч“ и діректора Русинського Научно-изглядователного Інстітута имени Антонія Годинкы Др. Михаила Капраля „Жывот и дїяня Русина Антонія Годинкы, академика, ректора Пейчського універзітета“.

16. Русинськоє Націоналноє Самосправованя Нїредьґазы на озері Шовштов у Тюшкеварі орґанізовало сімейный день. У паркови, у жывописнум містї, на пожертвованя фамілії Варґув быв покладеный деревляный різбеный собур Йоана Крести-

теля (робота різбаря Йожефа Мазура), котрый осятив о. Томаш Сабов. Сяточну наладу гостюв наладжовав русинськый фолклорный ансамбл „Руснакы” из Пудкарпатя.

22. У Мучоню, у ґрекокатолицькуй середнюй школї С. Петра у керетох шора проґрам „Мучонь 800” была представлена дїточа рок-опера „Дїточоє сияня” у исповненю Музыкалного театра „Мадярськый рок” из Комарома. Рок-опера была написана за мотивами автобіоґрафії Дон Боско, зато у постановцї было зучастнено много дїти. Такой у сей день одбыло ся даскулько выставок: „Образчикы из жывота школы”, „Обученя русинському языкови”, „Русины у Мучоню”. Окрем того одбыв ся ґастрономічный ексурс, занятя з прикладного умілства.

23. На Пудкарпатю у селї Поляна Свалявського района у керетох Русинських днюв из великым успіхом пройшов фестівал народного умілства „Я світ узрів пуд Бескідом”.

29. У Мішколц-Ґёрёмбёлї у ґрекокатолицькуй церьковли у исповненю хора ґрекокатолицькуй церьковли Пряшова на церькувно-славянськум языкови прозвучала Сята Літурґія на честь апостолув Сятых Петра и Павла, даколы сятых покровителюв абатства Таполцы.

29-30: 130. рокув Мадярськый Парламент є членом Інтерпарламентськуй Унії. Інтерпарламентська Унія – майстарша из днесь фунґувучых орґанізацій, она зъєдинять законодавцюв 179 держав. Основателями ІПУ были паціфісты – Брітанець Віліам Рандал Кремер и Француз Фредерік Пассї. На первуй конференції 29-30 юнія 1889 рока у Паріжі были представленї 9 держав (Зъєдинені Штаты Америкы, Белґія, Данія, Франція, Ліберія, Мадярщина, Велика Брітанія, Італія и Еспанія). Мадярськый Парламент того часа представляв Др. Віктор Ґаґара из Маґошліґета, депутат од Уґочы (Пудкарпатя). Прекрасный юріста, твердый гуманіста, котрый бесїдовав 5 языками, вун зучастнив ся у основувучуй конференції. На честь юбілея Мадярська Пошта выдала памнятну марку. Віра Ґіріц, націоналный посланик Русинув у Парламентї Мадярщины є членом мадярсько-словацькуй ґрупы ІПУ.

Товмачила: Ірина Скіба

Pro Cultura Minoritatum Hungariae 2019.

Міроприятя „Стріча из Володимиром Новаком"
„Találkozás Volodimir Novákkal" rendezvény

Ruszin családi nap Nyíregyházán
День фамілії у Нїредьгазї

IV. Vámosújfalui Nemzetiségi Dalkör Találkozó
Вамошуйфолу IV. Національна Стріча Хорув

„Mucsony 800" rendezvénysorozat
Из шора програм „Мучонь 800"

Ruszin Nemzeti Ünnep 2019.

Az egyik legnagyobb ünnepünket, a Ruszin Nemzeti Ünnepet idén a Miskolci Egytetem Aulájában tartottuk meg. A Ruszin Nemzeti Ünnep fővédnöke Dr. Semjén Zsolt Nemzetpolitikáért, egyházügyekért és nemzetiségekért felelős miniszterelnök-helyettes volt.

Az ünneplőbe, népviseletbe öltözött félezer vendég méltón ünnepelhetett az impozáns díszteremben, ahol régi ismerősökkel, közeli munkatársakkal, kedves rokonokkal is találkozni, beszélgetni lehetett. Az eseményt Tircsi Richárd, a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság Nemzetiségi Főosztályának főosztályvezetője és Dr. Kovács János, a BAZ Megyei Önkormányzati Hivatal főjegyzője köszöntötte kedves, értékes szavakkal. A Ruszin Nemzeti Ünnepet beszédével Giricz Vera az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója nyitotta meg.

A megnyitó után Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke, Szilcer-Likovics Olga és Szónoczki János elnök-helyettesek átadták a 2019. évi Hodinka Antal Díjakat.

A mindenki lelkéhez szóló Parakliszt a Nagyméltóságú és Főtisztelendő Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Egyházmegye püspöke végezte. A szertartás végén együtt énkeltük-suttogtuk az ősi liturgikus szláv nyelven a szent szavakat, imákat, megnyugodhattunk közösségünkben.

Az ünnep záróakkordjait a Kárpátaljai Akadémiai Népi Énekkar dalai, fergeteges táncai, zeneszámai szolgáltatták. Az előadás végén felharsanó ovációkon és a vastapson túl szeretnénk most is kifejezni köszönetünket a felejthetetlen előadásért Potapcsuk- Petij Natália művészeti vezetőnek és karnagynak, az énekeseknek, táncosoknak, zenészeknek.

Nemzeti Ünnepünk megszervezésért mindenki nevében külön köszönetünket fejezzük ki és Szónoczky Máriának, Miskolc MJV és a BAZ megyei területi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat elnökének és a segítőkész munkatársaknak. Köszönetünk és elismerésünk az ünnep fiatal és remek műsorvezetőinek is: Medvigy Hannának és Thomázy Grétának, akik ruszin illetve magyar nyelven konferálták az előadást.

Az ünnepi ebéden látszott csak igazán, hogy milyen sokan ünnepelünk. Az örömteli találkozások, várva várt viszontlátások vidám zsivaja töltötte meg az egyetem éttermének különtermét. A kellemesen elköltött ízletes ebéd mellett sok értékes és érdekes gondolat is terítékre került, az ünneplés mellett nemzetiségünk jelenje és jövője is fontos volt mindenkinek. A mihamarabbi találkozást várva vettünk búcsút egymástól és Miskolctól.

Írta: ***Giricz Viktor***

Tircsi Richárd, a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság Nemzetiségi Főosztályának főosztályvezetőjének beszéde

Tisztelt Szószóló Asszony! Tisztelt Elnök Úr!
Tisztelt Főjegyző Úr, Rektor-helyettes Úr!
Tisztelt Elnök Asszonyok és Urak!
Kedves Ruszin Barátaim!

Megtiszteltetés számomra, hogy itt lehetek ezen a szép ünnepen, és a Miniszterelnökség nevében köszönthetem Önöket!

A nemzeti és nemzetiségi hovatartozásunk bennünk él – a felmenőink iránti hűségünkben, a gyermekeink hagyománykövető nevelésében. Ez a múltunkhoz és hitünkhöz való ragaszkodás, ez a csendes kitartás a megmaradásunk záloga, a globális politikai és hatalmi érdekek, háborúk és asszimilációs törekvések közepette.

A család szerepén túl fontos az egyházi és települési kisközösségek megtartó ereje, melyeket az azonosságtudat mágnesként tart össze. Azokat a népcsoportokat is, amelyeknek sohasem volt önálló országuk vagy autonómiájuk. Ilyen nép a ruszin. A ruszinokat az idők folyamán sokféleképpen nevezték már (ruténeknek, magyar-oroszoknak, kárpátoroszoknak), ami azt bizonyítja, hogy mindig is önálló nemzetiségként voltak jelen Európában. Egy tömbben Kárpátalján élnek, de Lengyelország, Szlovákia, Csehország, Magyarország, Románia, Szerbia és még Horvátország legkeletibb területén is megtalálhatóak. Önazonosságuk meghatározó eleme a görögkatolikus vallásuk, a történelmi tudatuk és nyelvjárásuk, hiszen ők még beszélik a legősibb szláv nyelvet.

Az első ruszin népcsoportok Zsigmond király idejében érkeztek Litvánia felől. A munkácsi vár és a Munkács-Csernekhegyi kolostor vált a központjukká. A török kiűzetését követően ismét érkeztek Kárpát-aljára ruszin telepesek, akik között a XVII. században terjedt el a görögkatolikus vallás. Mária Terézia idejében a Munkácsi egyházmegye kánoni és közjogi méltóságot kapott, amit a görögkatolikus emlékezet ünnepként tart számon. Ugyanakkor ezen udvari gesztus ellenére Rákóczi hű népe (a Gens Fidellisima) sohasem ingott meg a magyar haza iránti hűségében. A fejedelem így írt erről az Emlékirataiban: „*Mihelyt híre terjedt jöttömnek a munkácsi hercegségben, alig lehet elképzelni, hogy milyen igyekezettel és örömmel tódult hozzám a nép... Ezek az emberek gyermekestől, feleségestől jöttek és messziről meglátván engem, térdre ereszkedtek és orosz módra keresztet vetettek. Buzgóságukban és ragaszkodásukban nemcsak élelemmel láttak el, hanem hazaküldvén feleségeiket és gyermekeiket, maguk beálltak a seregembe és többé el sem hagytak... és kinyilatkoztatták, hogy velem akarnak élni, halni.*”

Ezért választották a magyarországi ruszinok május 22-ét a nemzeti ünnepükké, hiszen Esze Tamás 1703-ban e napon hívta harcba a ruszinokat Beregszászon.

A ruszinok az 1848-49-es szabadságharcban is együtt harcoltak a magyarokkal.

Az évszázadok folyamán a magyar-görögkatolikus identitás úgy megerősödött, hogy az 1868-as hajdúdorogi találkozójukon így fogalmaztak: ***„mi magyarok vagyunk és az örökkévalóságig azok akarunk maradni.”*** E fogadalmat nehezítette, hogy a ruszinok lakta területeket a háborúk következtében más-más országokhoz csatolták.

A szovjet hadsereg 1944-es bevonulását követően betiltották a ruszin nyelvet, és üldözték a görögkatolikus egyházat.

Sajnos a mai Ukrajna sem ismeri el a ruszinokat nemzetiségként. A közelmúltban elfogadott ukrán nyelvtörvény csak súlyosbított ezen, hiszen a magánbeszélgetéseket és a vallási szertartásokat kivéve mindenhol kötelezővé tették az ukrán nyelv használatát. Ez a ruszinok mellett sok más nemzetiséget, többek között a magyarokat is súlyosan érinti.

A Magyarországon élő **ruszinság önálló, öntudatos nemzetiség**. A legutóbbi népszámlálás szerint **3882 fő ruszin nemzetiségű** ember él hazánkban. Kormányunk mindent megtesz erősítésükre és támogatásukra.

A **ruszinok állami támogatása 2010 óta 225%-kal nőtt**, a **2019. évi támogatás** összege közel **285 millió Ft. Ebből az egyedi támogatások mértéke 45,5 millió Ft**: például művészeti (máraipócsi mozaik készítése), oktatási (nyelvtani kódex készítése, anyanyelvi könyvek beszerzése), kulturális (ruszin népdalgyűjtemény összeállítása, kiállítási tárgyak beszerzése, kutatóhely létrehozása), hitéleti (debreceni Görögkatolikus Közösségi Ház működése, geszterédi kápolna előtti kereszt felállítása) és beruházási (Ruszinok Háza tetőterének kialakítása) célra kaptak forrást.

A Kormány és a ruszin nemzetiség együttműködésére jó példa, hogy idén április 26-án avattuk fel Debrecen-Józsán azt a **Görögkatolikus Ruszin Közösségi Házat**, amelynek felépítését a Kormány **39 millió forinttal támogatta**, továbbá a **működtetésre 5 millió, míg kutatásokra további 4 millió forintot biztosít.** A címert és a fakeresztet, amely az épület homlokzatát díszíti, megáldotta a Szentatya, amikor a magyarországi ruszin nemzetiség képviselete pápai audiencián járt. Az új épület reményeink szerint a ruszinok vallási és társadalmi központjává válik!

Magyarországon ma mindenki bátran vállalhatja a nemzetiségét, az állam partnerként tekint a nemzetiségi közösségekre, és támogatja őket, mert gazdagítják a többségi társadalmat, és erősítik az őshonos európai népek összetartozását.

Napjainkban igyekeznek a fogalmakat kifordítani, de a népek sokszínű Európája nem egyenlő azzal a globalista törekvéssel, amely az illegális bevándoroltatás révén összemossa a kultúrákat, és szükségtelennek tartja az őshonos nemzetek és nemzetiségek megőrzését.

A nemzeti ünnep nemcsak visszatekintés a történelemre és megemlékezés az elődeinkről, hanem elismerés azoknak, akik fáradtságot nem kímélve és megértve a feladat nagyságát a jelenkor eszközeivel harcolnak a megmaradásért. Köszönet nekik érte!

Szép ünnepet és a ruszin közösségért folytatott munkájukhoz további sok sikert kívánok!

Isten áldja Önöket!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Fotó: Dr. Klamár Zoltán

Dr. Kovács János, a BAZ Megyei Önkormányzati Hivatal főjegyzőjének köszöntője

Főtisztelendő püspök atya, elnök úr, szószóló asszony, főosztályvezető úr!

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Engedjék meg, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat és a magam nevében köszöntsem a **Ruszin Nemzeti Ünnep** valamennyi résztvevőjét!

„Gens fidelissima” – a leghűségesebb nép, jellemezte egykoron a ruszinokat **II. Rákóczi Ferenc**, a kurucok fejedelme, akinek a seregében a magyarokkal vállvetve az első naptól az utolsóig együtt harcoltak a ruszin származású katonák. Ezt azért is fontos hangsúlyozni, mivel a magyarországi ruszinok nemzeti ünnepüknek május 22.-ét választották, amikor Esze Tamás Tarpa és Vári után Beregszászon is meghirdette a tiszaháti felkelést, és a vidékről összegyűlő seregben a magyarok mellett ott voltak a ruszinok is.

A ruszinok és a Rákóczi család kapcsolata azonban nem ekkor kezdődött. A felsővadászi eredetű család a török háborúk idején viharos gyorsasággal emelkedett ki a köznemesek közül és néhány évtized alatt Felső-Magyarország legjelentősebb famíliájává vált. Birtokai többsége Abaúj, Zemplén és Sáros vármegyékben terült el, ami jelentős részben lefedte a történelmi Magyarországon a Poprád és Máramaros közt félholt alakban, a Kárpátokban és a folyóvölgyekben élő ruszinok szállásterületét. Ennek a sok évtizedes, helyenként évszázados kapcsolatnak köszönhetően kölcsönös bizalom alakult ki a Rákóczi család és a ruszinok közt, akik ekkoriban elsősorban erdőgazdálkodással, legeltetéssel és a kapcsolódó feldolgozó tevékenységgel foglalkoztak. A terepadottságok következtében a földművelés kevésbé volt rájuk jellemző, mint a magyarságra. Már ebben a korban megkezdődött a ruszin kirajzás, a török időkben elpusztult közeli birtokokra áttelepítés.

A feljegyzések szerint II. Rákóczi Ferenc munkácsi és szentmiklósi uradalmának 161, ruszin vagy ruszinok által is lakott településének majd mindegyikéből jelentkeztek önkéntesek a kuruc seregbe. Ez elsősorban a nemzetiség és a família között korábban felvázolt, több generáción átívelő kapcsolatnak volt az eredménye. A nagyságos fejedelem ezt értékelendő tette a ruszin nemzetiséggel kapcsolatos elhíresült kijelentését.

Sok ezer ruszin katona vérrel bizonyította ura és az ország iránti hűségét. Sosem felejtjük el **Beca Ivánt** és az Ung völgyében toborzott „gubás hadát”, amely felszabadította Ungvár városát, és féléves ostromot követően a várat is bevette. Azt sem felejtjük el, amikor II. Rákóczi Ferenc 1711-ben Lengyelországba indult, hogy külföldi segítséget szerezzen a szabadságharc folytatásához, igen érzelmes búcsút vett Zavadkán az országtól és népétől - a feljegyzések szerint megcsókolta az anyaföldet és sírt. Felkelvén földet vett a kezébe és ezt mondta:

„Ezt a kevés földet magamnak viszem. Ez lesz az én második imádságos könyvem. E mellett fogok imádkozni, és imámban kérni fogom a nagy Istent: áldja meg ezt a földet, melyet el kell hagynom. Lehetséges, hogy soha többé nem fogom látni kedves hazámat. De ti hű népem itt fogtok élni, e föld fog benneteket táplálni, legyetek továbbra is oly jók és hűek e földhöz, mint voltatok eddig”.

A ruszinok zokogva, templomi zászlókkal kísérték a Vereckei-hágóra, a lengyel határig, ott letérdelve imádkoztak, és egyházi énekeket énekeltek, amíg csak látni lehetett a nagyságos fejedelmet.

Sosem felejtjük el ezt nekik, mint ahogy ők sem felejtik el II. Rákóczi Ferencet!

Tisztelt hölgyeim és uraim!

A ruszinok és a magyarok a tatárjárást követő nagy betelepülés óta békében, barátságban élnek együtt. A XX. század izmusai, nagy politikai viharai, határmódosításai – elég csak a közelgő nemzeti gyásznapunkra, a trianoni békediktátumra utalni – alaposan próbára tették a magyarságot és a ruszinokat egyaránt. Mind a két nép sokat szenvedett származása, hite miatt, azonban sok évszázados barátságunkat ez csak megerősítette. Ennek jeleként Magyarország önálló nemzetiségként ismeri el a ruszinokat, biztosítva számukra ugyanazon jogokat, mint a magyarságnak és valamennyi más, bevett, őshonos nemzetiségnek.

A statisztikák szerint a hazai ruszinság többsége Budapesten, Pest megyében, Szabolcs-Szatmár-Beregben és Borsod-Abaúj-Zemplénben él. A ruszin nyelvet, mint élő nyelvet Magyarországon két településen használják, mind a kettő megyékben található: Komlóska és Múcsony. A ruszinok, mint őshonos lakosság több, elsősorban csereháti, zempléni apró településen is jelen van. A törvény adta lehetőséggel élve ebben az önkormányzati ciklusban megyénkben 20 településen hoztak létre ruszin nemzetiségi önkormányzatot, és ezt követően megalakították a terü-

leti (megyei) önkormányzatot is. Az együttműködésünk jó, a lehetőségeinkhez mérten segítjük működésüket.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

A mai nap az emlékezés és az ünneplés napja. Emlékezzünk a békében, barátságban eltöltött évszázadokra, közös történelmünkre és ünnepeljük együtt a magyarországi ruszinságot. Ízelítőt kaphatunk a máig élő hagyományokból, népi kultúrából és a közösségre jellemző mély istenhitből. Az alkalmat megragadva gratulálok a díjazottaknak!

Végezetül engedjék meg, hogy záró gondolatként elmondjam: miszerint hallottam egy bölcs, idős embertől, hogy a világon sok minden egy. Attól egy, hogy egész.

Az én olvasatomban II. Rákóczi Ferenc fejedelem és az ő szeretett ruszin népe egy egész.

A ruszinság és az ő mély istenhite, vallásossága egy, egész.

A ruszinság és az ő hűsége szintén egy, egész.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

További kellemes napot kívánok!

Fotó: Dr. Klamár Zoltán

Giricz Vera, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólójának megnyitója

Tisztelt Főosztályvezető Úr! Tisztelt Főjegyző Úr! Hölgyeim és Uraim! Kedves Barátaim!

Magyarország Országgyűlése 2019-et II. Rákóczi Ferenc emlékévének nyilvánította. A mai ünnep azért is különleges, mert szorosan kapcsolódik a Nagyságos Fejedelem által vezetett szabadságharc eseményeihez.

Az idén ősszel sor kerül a nemzetiségi önkormányzati képviselők választására. Önkormányzataink és civil szervezeteink túlnyomó többsége aktív működéssel az önazonosságunk és értékeink ápolásában, a görögkatolikus hitünk elmélyítésében a magyar kormány támogatásával látványos és megkérdőjelezhetetlen sikereket ért el.

Egyes civil szervezetek azonban az önkormányzati választások közötti időszakban alusszák Csipkerózsika álmukat, és arról álmodnak, hogyan fogják félrevezetni a szavazókat hamis ígérgetésekkel, miszerint választási győzelmük esetén felszámolják az ORÖ Intézményeit, eladják az ORÖ Gyarmat utcai székházát, az összeget elosztják az önkormányzatok között, valamint évente több százezer forint kiegészítés átutalását garantálják az önkormányzatoknak a feladatalapú támogatáson felül az ORÖ költségvetéséből, bár jól tudják, hogy a székház nem eladó, az ORÖ-nek a központi költségvetésből biztosított működési költségéből támogatás nem folyósítható. Ébredésüket immár negyedik alkalommal a hazai ruszin közösség „kurucokra és labancokra" való felosztása, a valótlan, becsmérlő állítások hangoztatása kíséri. Eddigi próbálkozásaik sorra kudarcot vallottak 2002-ben, 2006-ban, 2010-ben és 2014-ben is.

A hazai ruszin összetartó közösségünk több mint egy évtized alatt hatalmas fejlődésen ment át, megerősödött, és a jövőben is tevékenyen fog működni a kulturális autonómia kiteljesedése terén.

Holnap az Európai parlamenti választására kerül sor, kérem, legyünk olyan aktívak, mint eddig mindig, és szavazzunk a lelkiismeretünk szerint.

Ennek fényében a 2019. évi Ruszin Nemzeti Ünnepet megnyitom.

Fotó: Dr. Klamár Zoltán

Tisztelt Olvasók!

Bővebb információt a magyarországi ruszinok életéről WEB oldalunkon találhatnak:

http://ruszin.com

A Hodinka Antal Díj 2019. évi díjazottai

Mudra József

A Dunaújvárosi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat megszervezésében kezdettől fogva közreműködött, annak azóta is megválasztott képviselője, jelen ciklusban pedig az elnöke. Sokat fáradozott azon, hogy az Észak-Magyarországról, Kelet-Magyarországról, Budapestről és máshonnan ide származott ruszin-magyar identitású embereket ebben az ötvenezres városban összegyűjtse és mozgósítsa, nemzetiségi tudatunkat és kultúránkat őriztesse.

Egyik alapítója, majd már másfél évtizede vezetője a Magyar Máltai Szeretetszolgálat dunaújvárosi csoportjának. Megszervezte a ruhaneműk és egyéb értékek állandó gyűjtését és hetenkénti szétosztását a rászorulók között. Minden karácsony előtt pedig szervezi a Spar üzletláncon belül a tartós élelmiszerek adományozását és szétosztását a rászorulók részére. Télen pedig melegétel-osztást szervez a hajléktalanoknak és a rászorulóknak, illetve pénzbeli adományokkal, önmaga és felesége munkájával is hozzájárultak a beszerzés, a főzés, ételosztás és mosogatás áldozatos feladatához.

Hasonlóan példamutató munkát végzett a Dunaújvárosi Görögkatolikus Egyházközség megszervezésében, az ingatlan megvásárlásában, rajta a kápolna megépítésében. Jelenleg pedig egy új templom építésénél dolgozik, fizikai munkával és anyagilag is támogatva azt. Tíz éve támogatja és szervezi minden tavasszal Máriapócsra a szórványbúcsút, ősszel pedig Sajópálfalára a ruszin búcsút.

Trescsula László

Kárpátalján, Csepe községben született 1974. 06. 02-án. 2001-ben szentelték pappá, szolgálatot Mátyfalván, Karácsonyfalván, Fancsikán és Filkeházán teljesített. Pappá szentelése előtt házasságot kötött Papp Gyöngyivel. Három kisgyermeket nevelnek. Papi szolgálata során lelki atyja a filkeházai, a pálházai és a hozzátartozó egyházközségekben élő görögkatolikus híveknek.

Rendszeres résztvevője a BAZ Megyei Területi Ruszin Önkormányzat rendezvényeinek: a sárospataki Rákóczi ünnepségnek, a sajópálfalai Ruszin Búcsúnak. Anyanyelvi szinten beszéli a ruszin nyelvet, a rendezvényeken hiteles fordítással segíti az önkormányzat munkáját. Jó kapcsolatot ápol a hazai és a kárpátaljai közösséggel.

Vámosújfalui Ruszin Dalkör

A 2010. évi önkormányzati választások után Vámosújfaluban is megalakult a ruszinok önkormányzata. Hagyományőrző rendezvényeikre rendszerint meghívták Komlóskáról a betlehemeseket, az iskolásokat és a Komlóskai Ruszin Nemzetiségi Népdalkőr tagjait is.

A remek hangulatú rendezvények hatására felmerült az igény egy saját ruszin énekes csoport megalakítására. A 2012. decemberi Ruszin Hagyományőrző Napon 7 fővel lépett fel a Vámosújfalui Ruszin Dalkör. Akkori tagjai között akadt 17 éves diák és nagymamakorú is. A dalkör tagjai eleinte évi két-három fellépésre nagy lelkesedéssel készültek, főleg a helyi Ruszin Kulturális Napokra, vagy a nyugdíjasok köszöntésére szervezett programra. Felléptek már Komlóskán a Ruszin Napon is, de 2015- ben Vámosújfaluban a világháborús hősi halottak emlékére rendezett műsoron katonadalokat is énekeltek. Kiemelt jelentőséggel bír az a tény, hogy a Vámos Települések Találkozóinak keretében mind Szlovákiában, mind határon belül felléptek, ahol a vámosújfalui ruszinokat képviselték.

A szárnyait bontogató dalkör tagjai 2016-ban meghívást kaptak Edelénybe a Görögkatolikus családi napra is, majd 2016 decemberében az edelényi ruszinok ismét meghívták a dalkört közösségi rendezvényükre. A dalkör tagjai aktívan bekapcsolódnak a ruszin hagyományok ápolásába. Évente több alkalommal szerveznek hagyományőrzés céljából ruszin ételekből készült bemutatókat, ahol kiállításra kerülnek a régi ruszin családoknál még fellelhető kézzel készített kelmék, terítők és szőttesek is. Egyre színvonalasabb nemzetiségi dalkörtalálkozókat sikerül rendezni aktív közreműködésükkel. Például már több alkalommal a múcsonyi, a komlóskai és a vámosújfalui ruszin dalkörök közösen énekelték a Cservena Ruzsa dalt – egyfajta hagyományt teremtve ezzel is. A vámosújfalui Ruszin Dalkör fellépett Sárospatakon a ruszin önkormányzatiság 20. jubileumi rendezvényén is. 2018. szeptember 8-án megyei kormányzati rendezvényen, majd ugyanezen a napon Rátkán a XXV. Nemzetközi Nemzetiségi Fesztiválon is énekeltek.

Fotó: Dr. Klamár Zoltán

Pünkösdi csoda, Isten kiáradó Szent Lelke az emberekre

Pünkösd ünnepe a húsvét utáni ötvenedik nap. A feltámadt Krisztus ígéretének, az Atya szeretetének megtapasztalása. Mit tapasztal meg az ember? Isten mindenre kiáradó szeretetét. Aquinói Szent Tamás, a 13. századi egyháztanító az isteni kegyelemről szóló tanításában így szól: „A kegyelem a természetesre épül.” A természetes az, amit látunk, ami az ember számára látható, megtapasztalható. A látható világ csodálatos, míg az eddig számunkra láthatatlan világ elkápráztató. Egy hatalmas hegy nem a szikladarabok tömény együttese. A hegy belsejében járatok, barlangok vannak, melyeket átjárhatóvá tett a víz. Belül élet van. Szemünkkel nem látható élet. A hegyből kiömlő víz élet az ember, az állat- és növényvilág számára. Barlangjai, járatai lakhely, menedék az élők számára. A hatalmas hegyre ráömlő permetszerű vagy viharos eső megtölti azt élettel.

Az ember teste is várja az éltető erőt, a kegyelmet. A test sem csontok, ízületek és különböző szervek bonyolult együttese csupán, hanem várományosa a kiáradó isteni kegyelemnek. A kegyelem ráépül, beleépül a természetesbe. Az ember teste a kegyelem által nyílik meg, s az ember tettei, szavai által lesz teljessé. A megkeresztelt, Krisztust követő ember tettei, gondolatai, szavai által maga is krisztusivá válik. Tetteiben maradandót alkot, amely alkotás az Isten dicsőségét vallja. Gondolataiban, szavaiban Isten megismerésének vágya jelenik meg, himnuszban, versben, dalban.

Isten Szent lelkének kiáradása megtapasztalható, mégis titok marad, amit Berzsenyi Dániel „Fohászkodás” című versében így foglal össze:

„Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.”

A titkon érzett Lélek, Jézus Krisztus megígért ajándéka, aki: „mindeneket betölt, minden jónak kútfeje és az életnek megadója”. A köztünk lakozó, szennytől tisztító, lelket üdvözítő.

Istennek minden emberre kiáradó Szent Lelke tegyen alkalmassá a jó cselekedetre, hitünk megvallására és az Ő dicsőségének hirdetésére.

Írta: ***Szónoczki János Mihály***

Valerij Padjak jubileumára

Június 13-án ünnepelte 60-ik születésnapját Valerij Padjak, a ruszin irodalomtudomány neves művelője, életrajzíró és könyvkiadó. Ungváron született, városában járta ki az iskolát, fejezte be az egyetemet. Néhány évig tanár volt, majd a kijevi könyvkiadó ungvári kirendeltségén a nemzetiségi kisebbségek tankönyveit szerkesztette. Rögtön a Szovjetunió szétesése után nyilvánosan kiállt a ruszinok önállósági jogaiért és kulturális fejlődéséért. Az olvasó a XIX. század második felének ruszin irodalomtörténetével kapcsolatos publikációiból ismerhette meg jubilánsunkat. Az utóbbi két évtized alatt pedig számos kulcsfontosságú ruszin könyvet jelentetett meg a legkiválóbb írók tollából, köztük Udvari István

könyvét is. („Fejezetek a kárpátaljai ruszinok történelméből”, 2000). Munkaszerető jellemének és tudományos jártasságának köszönhetően a ruszin olvasó sok új ismerethez juthatott a ruszin nyelvtudomány és művészet múltjáról és jelenéről. Tudományos munkája kiszélesítéséhez azonban kénytelen volt lehetőségeket keresni Kárpátalja határain túl is. Jubileumát most az Eperjesi Egyetemen ünnepli, ahol az utóbbi években sikeresen képzi a jövő ruszin bölcsészeit.

A „Ruszin Világ” olvasóinak nevében is szerkesztőségünk az Ünnepeltnek jó egészséget és újabb sikeres tudományos kutatásokat kíván!

Éljen soká!

122 éve született Fedinecz Sándor professzor

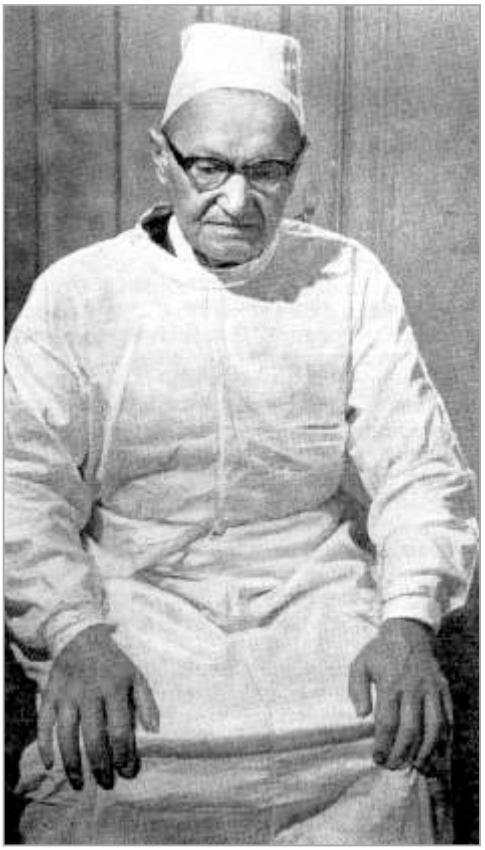

Fedinecz professzor Kárpátalja és az állam büszkesége. Sanyi bácsi – a család büszkesége. A nagycsaládban őt egyszerűen és kedvesen Sanyinak, Sanyi bácsinak szólítottuk. Sok Fedinecz családban az újszülöttnek a professzor, Sanyi bácsi tiszteletére Alexander (Sándor), Alexandra nevet adtak. Arról nem is beszélve, hogy pályaválasztáskor sokan közülük a nyomdokaiba léptek – orvosok lettek. A professzor mindhárom gyermeke is apjuk útját választotta.

Sok tanítványa volt a professzornak. Nevük nemcsak Kárpátalján és az országban ismert, hanem a határon túl is. Néhányan közülük: Borsos Juliusz, Korsinszky Iván, Biljak Sztepán, Vaszilinec Mihajlo...

Az ungvári professzort a kisrákóciak mindig nagyon várták, fogadására különös gondossággal készültek. Lesték a helikoptert, virágokkal köszöntötték a hazalátogatót. Alexander Vasziljovics gyakran utazott szülőfalujába, hogy meglátogassa édesanyja sírját, aki 40 évesen hagyta itt a világot, tüdőgyulladásban hunyt el. Így ő 20 évesen félárva lett. Orvosként a végsőkig harcolt minden egyes életért. Mesélik, hogy a falubelieknek kiváltságuk volt – soron kívül fogadta őket. Ahogy megtudta, hogy valaki Kisrákócról érkezett, mindent félretett és megkereste.

Mária nagyanyám mesélte, hogy 1947-ben a lábán orbánc jelent meg. Minden gyógymódot kipróbált, de semmi sem segített. Elutazott hát a munkácsi kórházba, ahol az unokafivére dolgozott. A doktorok széttárták kezüket: „Ezen nem lehet segíteni. A lábát amputálni kell.” A beteg pedig a Fedineczchez kérte magát. Azok meg rosszallóan válaszolták: „A Fedinecz nem az Isten.” Ám a Mindenható másként döntött. Nemsokára Mária betegszobájában megjelent Alexander Vasziljovics. Megvizsgálta, megveregette a vállát, és azt mondta: „Marika, jó, hogy nem hagytad levágni a lábadat.” Egy hét múlva gyógyulni kezdett a seb, és Mária már a háztartásában tüsténkedett, amit kénytelen volt kisgyerekeire hagyni.

Apám, mikor Ungváron járt, mindig meglátogatta Alexander Vasziljovicsot. Szerény ajándékokat vitt: sajtot, juhtúrót, gombát, szilvapálinkát… A professzor nagyon örült, mindig megjegyezte, hogy a hazai a legfinomabb. Minden alkalommal érdeklődött a falu, az emberek, a rokonság, a betegek után.

Alexander Vasziljovicsról és életéről könyveket lehetne írni. Életrajzában ugyanis sok figyelemreméltó esemény található. A professzor jeles évfordulóit pedig még életében széles körben és nagy méltósággal ünnepelték. Annak ellenére, hogy nem rajongott a pompáért.

A falubeliek mélyen tisztelik a nagy professzor emlékét. Rögtön a halála után a kisrákóci falutanács döntést hozott, hogy az utcát, ahol Fedinecz Alexander született és felnőtt, róla nevezik el. Születésének 105-ik évfordulójára pedig a rokonság és a falutanács indítványára Fedinecz Alexandernek a háziorvosi rendelőintézet bejáratánál emléktáblát helyeztek el.

Griciscsuk Tetjana
Fordította: Giricz Viktor

Ligetiné Sztrinszki Jolán (Jolika) emlékére

2019. április 21-én türelemmel viselt hosszú betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének Ligetiné Sztrinszki Jolán, mindannyiunk Jolikája. Munkácson született 1935. április 1-én, az Ungvári Zenei Szakközépiskolában szerezte képesítését zongora szakon. A Munkácsi Zeneiskolában tanított 37 éven át. Budapestre költözés után bekapcsolódott a ruszin közösség életébe, a Ruszin Zenei Együttes és a „Ruszkinya" klub tagja volt. A Hodinka Antal Országos Ruszin Értelmiségi Egyesület egyik alapító tagja, hosszú éveken át titkára. 2009-ben az ORKÖ Közgyűlése a ruszin kultúra, a hagyományőrzés, az anyanyelv és a görögkatolikus értékek ápolása terén kifejtett tevékenységéért Jolikának Hodinka Antal Díjat, emlékplakettet és oklevelet adományozott. Jolika a közéleti tevékenysége mellett rendezvényeink és ünnepeink remek szervezője és háziasszonya volt, a ruszin görögkatolikus hagyományok őrzője és ápolója, aki szakácsművészete titkait is szívesen osztotta meg az érdeklődőkkel és a fiatalokkal.

A kegyetlen kór orvul támadt és kiragadta Jolikát közösségünkből, hiányát mindig érezni fogjuk, elvesztése fájó sebet ejtett lelkünkben.

Boldog nyugalmat!
Örök emléket!

Hírek Вістї

Május

11: A Vámosújfalui Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat és a Tolcsvai Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat megtartotta a „Vissza a gyökerekhez - VI. Ruszin Hagyományőrző és Gasztronómiai Bemutató és Kulturális Találkozó" elnevezésű rendezvényt. A nap folyamán felidéztek számos ruszin hagyományt, népi jellegű ételt és sütemény készítettek, köztük az elmaradhatatlan kemencében sült kenyérlángost és lepcsánkát.

11: „Esküt tettem és megtartom, s követem, amit elrendeltél. (Zsolt.119.)" A Médiacentrum Debrecen Kft. a kecskeméti Cifrapalotában bemutatta a „Kárpát-aljai vértanúk" című dokumentumfilmjét a görögkatolikus papság meghurcolásáról, amihez kapcsolódóan a „Vértanú Csépes János görögkatolikus áldozópap öröksége" kiállítás is nyílt. A filmet Vojtkó Ferenc rendezte, fővédnöke Kocsi Fülöp, a Hajdúdorogi Főegyházmegye érsek-metropolitája, további védnökök Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Görögkatolikus Egyházmegye püspöke, Szocska A. Ábel OSBM, a Nyíregyházi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke. A kecskeméti vetítés védnökei Dr. Mák Kornél, Kecskemét Megyei Jogú Város alpolgármestere, Dr. Szeberényi Gyula Tamás, Kecskemét Megyei Jogú Város alpolgármestere, Dr. Ruszinkó Ádám főiskolai docens. A rendezvényt a Kecskeméti Görögkatolikus Parókia szervezte Fecsák László áldozópap vezetésével.

21: Az Uránia Filmszínház Dísztermében dr. Semjén Zsolt nemzetpolitikáért, egyházügyekért és nemzetiségekért felelős miniszterelnök-helyettes és dr. Soltész Miklós, a Miniszterelnökség Egyházi, Nemzetiségi Kapcsolatokért felelős államtitkára átadta a Pro Cultura Minoritatum Hungariae 2019. díjakat. Nagyörömünkre szolgál és rendkívül büszkék vagyunk, hogy idén Telenkó Bazil Mihály, a Debreceni RNÖ elnöke is átvehette a díjat. Bazil a Debreceni Egyetem tudományos munkatársa, aki miskolci görögkatolikus családban született. Etnográfus diplomát, majd doktori fokozatot szerzett. Kutatásaiban a görögkatolikusok és az északkelet-magyarországi vallási hagyományok néprajzával foglalkozik. Rendszeresen publikál, tudományos és ismeretterjesztő rendezvényeken előadásokat tart, egész munkásságával a hazai ruszinok történelmét teszi közkinccsé. Gratulálunk a kitüntetéshez és további eredményes munkát kívánunk!

23-24: Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Intézetben megrendezésre került a „Baleckij Emil – nyelvész, költő, tanár” nemzetközi tudományos konferencia a neves magyar szlavisztikus, ruszin irodalmár születésének 100-ik évfordulója alkalmából. A számos előadás közt elhangzott Dr. Lyavinecz-Ugrin Marianna „Baleckij Emil életrajzának új lapjai”, Dr. Lyavinecz Marianna „Baleczkij E. korai lírája” előadásai és Dr. Káprály Mihály, a Ruszin Tudományos Intézet vezetőjének „A ruszin intelligencia reményekkel és csalódással teli időszaka: még egy adalék Baleckij Emil életrajzának titkaihoz.” című előadása.

29: Az Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtára az ORÖ Gyarmat utcai terében megtartotta a „Találkozás Volodimir Novákkal” című rendezvényt. A rendezvényt Polánszkiné Nádas Ildikó – UIMRK – könyvtárvezető nyitotta meg. A költő, író munkásságát és életét dr. Káprály Mihály, a Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet vezetője mutatta be. Dr. Pócs Olga, a XVI. ker. RNÖ elnöke érdekes előadásában a szerző magánéletéről beszélt, bemutatta a jelentősebb versek életrajzi hatterét, szívének kedves verséből fel is olvasott. Dr. Lyavinecz Marianna, a Fővárosi Ruszin Önkormányzat elnöke Volidimir Novák műveinek irodalmi értékeiről tarott hozzáértő felolvasásokkal színesített előadást. Köszönjük az érdekes és értékes találkozót!

Június

7: A harmincéves Kárpátaljai Szövetség Balatonföldváron megrendezte a „Kárpátalja a XXI. század első negyedének örvényében, avagy mi történt az elmúlt 20 év alatt és mi várható az elkövetkező 10 évben?” című konferenciát, mely filmbemutatóból és jeles tudósok, államférfiak előadásaiból állt. A teljes program a szövetség www.karpataljai.com internetes oldalán található.

8: A Vámosújfalui Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat és Vámosújfalu Község Önkormányzata közösen rendezte meg a IV. Vámosújfalui Nemzetiségi Dalkör Találkozót. A program során felléptek német és szlovák nemzetiségi csoportok is. A ruszin nemzetiséget a Cservena Rúzsa Múcsonyi Ruszin Dalkör, a Komlóskai Ruszin Nemzetiségi Népdalkör és a Vámosújfalui Ruszin Dalkör képviselte. Remek előadásukkal az esemény színvonalát emelték a Szentmiklósról érkező Prokop Olga előadó és a Nagymamácska dalocskái gyermekegyüttes. Az eseményt jelenlétével megtisztelte Nagyméltóságú és Főtisztelendő Dr. Orosz Atanáz, a Miskolci Görögkatolikus Egyházmegye püspöke.

10: A kínai Changchun Egyetemen megrendezésre került a „Ruszinok és a ruszin nyelv napjainkban” című tudományos konferencia. A rendezvényen szerepelt a tudományos közösség két magyarországi képviselőjének előadása is. Dr. Végvári Valentina, a Pécsi Tudományegyetem docensének „A Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat tevékenysége Pécs városában” és Dr. Káprály Mihály, a Ruszin Tudományos Intézet vezetőjének a "Ruszin Hodinka Antal akadémikus, a Pécsi Tudományegyetem rektorának élete és munkássága” című előadását olvasták fel.

Az Eperjesi Görögkatolikus Székesegyház Kórusa

16: A Nyíregyházi RNÖ Sóstón, a Tüskevárban Családi napot tartott. Az összegyűlt ünneplő közönséget köszöntötte Varga Márta, a Nyíregyházai RNÖ elnöke. A Varga család adományából a park festői környezetében elhelyezett Keresztelő Szent János fából faragott szobrát, amelyet Mazur József fafaragó mester készített, Szabó Tamás helynök úr áldotta meg. Az ünnepi hangulatot emelte a Rusznáki ruszin folklór együttes Kárpátaljáról.

22: Mucsonyban, a Szent Péter Görögkatolikus Általános Iskolában a „Mucsony 800” rendezvénysorozat részeként bemutatták a „Gyermekek fénye” című rockoperát a Komáromi Magyarock Dalszínház előadásában. A rockopera Don Bosco élete nyomán íródott, az előadásban természetesen sok gyermek szerepelt. Ezen a napon több kiállítás – Pillanatképek az intézmény életéből, a ruszin nyelvoktatás az iskolában, ruszinok Mucsonyban helytörténeti kiállítás, valamint vendégváró finomságok kóstolása, kézműves foglalkozás is volt az épületben.

23: Kárpátalján, a Szolyvai járás Polena községében a Ruszin Napok keretein belül „Beszkidek alatt láttam meg a napvilágot” (Ruszin szózat) címmel nagysikerű népművészeti fesztivált tartottak.

29: A Miskolc-Görömbölyi Görögkatolikus templomban az Eperjesi Görögkatolikus Székesegyház Kórusa ószláv nyelven énekelte az ünnepi Szent Liturgiát az egykori Tapolcai Apátság védőszentjeinek, Szent Péter és Szent Pál apostolfejedelmek ünnepén.

29-30: A Magyar Országgyűlés 130 éve az Interparlamentáris Unióban. Az Interparlamentáris Unió a legrégebbi világszervezet, amely jelenleg 179 ország törvényhozását tömöríti. Az IPU alapítói William Randal Cremer brit és Frédéric Passy francia pacifisták voltak. Az 1889. június 29-30. között Párizsban tartott első konferencián 9 ország (Amerikai Egyesült Államok, Belgium, Dánia, Franciaország, Libéria, Magyarország, Nagy-Britannia, Olaszország és Spanyolország) küldöttei vettek részt. Az akkori magyar parlament részéről a magosligeti Dr. Hagara Viktor, a nagyszőlősi (Kárpátalja) kerület képviselője, az öt nyelven beszélő kiváló jogtudós és humanista gondolkodó vett részt az alapítókonferencián. A jubileum tiszteletére a Magyar Posta díszbélyeget bocsájtott ki.

Az IPU Magyar Nemzeti Csoport Magyar-Szlovák Baráti Tagozatának tagja Giricz Vera, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója.

„Mucsony 800” rendezvénysorozat

Выдає Вседержавноє Русинськоє Самосправованя / Kiadja az Országos Ruszin Önkormányzat
Отвічателный выдаватель: Віктор Крамаренко / Felelős kiadó: Kramarenko Viktor
Члены редакції: Віктор Ґіріц – главный редактор, Др. Михаил Капраль – редактор, Янош Мігаль Соноцькый – редактор, Андрій Манайло – умілськый редактор, Ірина Скіба – секретарь
A szerkesztőbizottság tagjai: Giricz Viktor – főszerkesztő, Dr. Káprály Mihály – szerkesztő, Szónoczky János Mihály – szerkesztő, Manajló András – művészeti szerkesztő, Szkiba Irén – szerkesztőségi titkár
A szerkesztőség elérhetőségei: Cím: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b. Tel./Fax: (06-1) 468-2636 http://ruszin.com
E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com **ISSN: 1785-1149** Kivitelezési munkálatok: Croatica Nonprofit Kft.
A lapban megjelent cikkek felhasználása kizárólag a „Ruszin Világ”-ra való hivatkozással lehetséges.